



Po Grajski poti s podsreškega trga na grad Podsreda

Stopinja v zeleno kraljestvo legend in pravljic

Občina Kozje se ponaša kar s tremi srednjeveškimi trgi. Eden najbolj prepoznavnih je ravno podsreški, ki je trške pravice in privilegije pridobil leta 1377. Rahlo privzdignjena lega je gosto poseljen trg ščitila pred vodo. Pred ognjem žal ne. V gozdovih nad trgom že stoletja kljubuje najznačilnejši romanski grad na Slovenskem. Sprehod po novoodprti Grajski poti je sprehod skozi zgodovino, krajevne pravljice in legende ter naravo v vsej njeni veličini in pestrosti.

začetku 17. stoletja so grad prevzeli Tattenbachi in leta 1848 knezi Windischgrätzki. Po drugi svetovni vojni so grad uporabljali v različne namene, žal so ga v tem času tudi temeljito izropali. Resna obnova se je začela po letu 1983, ko je park je prevzel Kozjanski grad.



Biodiverziteteta – umetnost življenja oziroma Life Naturaviva je krovni projekt, pod okriljem katerega je nastala Grajska pot Podsreda. Petletni program vodi Nacionalni inštitut za biologijo. Med devetimi ostalimi partnerji je pet slovenskih naravnih parkov, eden od njih je tudi Kozjanski park.

nesrečnih tlačanov, ki so jih zaprli v globoko jamo sredi tako imenovanega stolpa lakote. Po eni od prenov so kosti z vozovi prepeljali na trško pokopališče, kjer so našle svoj mir.

Po prehojeni poti so noge prijetno utrujene, srce je poskočno in duh osvežen. Takšen kot je danes grad. Z neokrnje-

Podsreda je v svoji zgodovini kar dvakrat pogorela. Najstarejše stavbe s cerkvijo vred tako izhajajo šele iz začetka 19. stoletja. A bogastvo zgodb že na izhodišču zato ni nič manjše. Pot mimo Levstikovega mlina na reki Bistrici skozi gozd do gradu pohodnika na poltretjem kilometru ustavi na 14 mestih. V slovenskem in angleškem jeziku razkriva izjemno biotsko pestrost. Interaktivna učna pot se konča na podstrešju v prav nenavadni družbi. Na grajskem podstrešju je zadnja točka poti namreč posvečena netopirjem.

Težka voda in skrivnostni gozd

Na mostičku se ustavimo pri izviru Štok. To je bil nekdanj edini vir pitne vode v kraju tako za ljudi kot živino. Slabo vzdrževan izvir je bil kriv, da se je leta 1924 v kraju razširil tifus. A kot pravi stara zgodba, ni bilo prvič, da je Štok kraju grozil s pogubo. Vir iz leta 1903 pravi, kako je tržanom voda iz njega že skoraj zrasla čez glavo. Pa jim je popotni berač svetoval, naj kupijo zlate vrvi in marmorno ploščo, vse skupaj blagoslovijo in položijo v studenec. Res so tako storili in odtlej je studenec pohleven. Tržane je težav z vodooskrbo dokončno odrešil šele sodobni vodovod, ki so ga zgradili leta 1963. Podobno kot voda je bil tudi gozd za ljudi v teh krajih od nekdanj izjemno pomemben. Hkrati je pomenil grožnjo in zavetje. Tudi zato se je okrog tisočletnih drevesnih

očakov spletlo toliko zgodb in legend. Podrta bukev je s svojim »ribjim mesom« na primer hranila pošast »vizo«. Ker je od te hrane jedel tudi človek, je pošast uničila staro Podsredo. V silni nevihti je trg odneslo v Črno morje. Pod velikim starim hrastom so se na primer zbrali Turki, preden so napadli trg. Z napačne strani na srečo, tako da so se tržani v okopih zmogli obraniti. V stari bukvi so domačini naredili kapelico v zahvalo za nebeško znamenje, žarečega konja, ki je speljal Turke v prepad. In čeprav so jih posekali, se ljudstvo še danes spominja tisočletnih dreves, starih očakov, iz grajskih gozdov. Danes tako mogočnih dreves menda ni nikjer več.

Če bi zidovi govorili

Ko se nanj ozremo iz doline, se zdi grad še mogočnejši. Malokdo ve, da tudi trške hiše stojijo na grajskih temeljih. V še starejših časih je namreč na Gradišču, na vzpetini vzhodno od trga, prav tako stal grad. Kamni iz njegovih zidov pričajo o zares starih, še poganskih časih. V ruševinah so ljudje skozi stoletja nabirali gradbeni material za svoja bivališča. Na drugi strani je sredi gozda šele kasneje nastal stolp, ki so ga nemški vitezi uporabljali kot lovsko zavetišče. Grad Podsreda je prvič omenjen leta 1213. Po izumrtju rodbine podsreških vitezov je v 14. stoletju prešel v upravo Žovneških in kasneje knezov celjskih. V kmečkih uporih leta 1515 ni utrpel hujše škode, grajski pirič pa je izgubil glavo. V

Trije »polovnjaki« zlata

Ko iz zavetja gozda stopimo na grajsko dvorišče, je trud vzpenjajoče poti poplačan. Kaj vse bi slišali, če bi zidovi znali govoriti? Na sončen jesenski dan se zdi grajsko dvorišče kot pravljina kulisa. A zagotovo je obiskovalcem gradu na tem mestu že kdaj zledenela kri v žilah. Legenda pravi, da je nekoč v gradu tako strašilo, ropo-



talo in grmelo, da si tudi najpogumnejši niso več upali blizu. Nazadnje so le prišli skrivnosti do dna. Vsega je bil kriv grajski

hlapec. Duhove je »igral« celo vpričo orožnikov. Predrznost ga je stala svobode, končal je v zaporu. Tako kot tudi mnogo

no naravo. Zgodbe preteklosti so z nami zato, da se iz njih česa naučimo. Legende pa nas opominjajo, kaj je v življenju zares pomembno. Ste vedeli, da so na Orlici, na hribu v bližini gradu, pokopani trije sodi zlatnikov? Lahko greste tudi na lov za njimi. A sprehod po zelenem kraljestvu Grajske poti je vreden vsaj cekin ali dva. Ne da bi obremenjeval žepe ali dušo.

Foto: Kozjanski park

